

державного устрою.

Література

1. Присяжнюк А.Й. Конституційний проект О. Копцюха та його роль у державному будівництві в УНР доби Директорії (історико-юридичний аналіз) / А.Й. Присяжнюк // Ученые записки Таврического національного университета им. В.И. Вернадского. Серия «Юридические науки». Том 20 (59), № 2. 2007. – С. 56-63.

2. Капелюшний В. Здобута і втрачена незалежність: історіограф. нарис укр. державності доби націонал.-визвол. змагань (1917-1921 рр.) / В. Капелюшний. – К.: Олан, 2003. – 608 с.

3. Терлюк І. Я. Український органічний конституціоналізм: доба «Другої» УНР / І.Я. Терлюк // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки. – 2015. – № 827. – С. 246-251.

УДК 343.192(043.2)

Сеник Т.Б., аспірант,
Львівський національний університет ім. Івана Франка,
м. Львів, Україна
Науковий керівник: Бобечко Н.Р., д.ю.н., професор

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНСТИТУТУ ВІДКЛАДЕННЯ СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ ЗГІДНО ЗКРИМІНАЛЬНО- ПРОЦЕСУАЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ ПОЧАТКУ ХХ ст.

У зв'язку з тим, що східні території України знаходилися під окупацією Росії, а західні території перебували у володінні Польщі, основними нормативно-правовими актами, що здійснювали регулювання кримінального судочинства в Україні були Кримінально-процесуальний кодекс Польщі 1928 р. і Кримінально-процесуальний кодекс УРСР 1922 р.

Дія Кримінально-процесуального кодексу Польщі 1928 р. (далі – КПК Польщі) поширювалася на частину галицьких і волинських земель, які на початку ХХ ст. знаходились під владою Польщі. Кодекс майже не містив норм, які б стосувалися інституту відкладення судового розгляду в кримінальному провадженні. Також кодекс не здійснював й чіткого розмежування цього інституту права від інституту перерви в судовому засіданні. Наприклад, «якщо свідок, який не може з'явитися, не дав показання щодо обставин, які суд вважає необхідними, суд перериває або відкладає слухання і доручає допит свідка одному зі своїх членів або міському суду, в районі якого знаходиться свідок» (§ 1 ст. 345 КПК Польщі 1928 р.) [1].

КПК Польщі 1927 р. передбачав, що перерва в слуханні справи судом

може тривати не більше як чотирнадцять днів (§ 2 ст. 346 КПК Польщі 1927 р.) [1]. Це безумовно сприяло досягненню важливішої мети - швидкому розгляду судом справи. Проте ретельний аналіз його інших кримінально-процесуальних норм дає підстави стверджувати як про відсутність часових обмежень тривалості відкладення судового розгляду, так і про відсутність норм, які б містили перелік випадків відкладення судового розгляду в кримінальному провадженні.

У КПК Польщі 1927 р. була відсутня чітка регламентація поважності причин для оголошення перерви у слуханні кримінального провадження. Так, § 1 ст. 346 КПК Польщі 1927 р. містив таке положення: «Головуючий може перервати судовий розгляд для відпочинку, негайного витребування доказів або з інших важливих причин» [1]. Проте у кодексі була відсутня норма, яка б визначала такі «інші поважні причини» для перерви у розгляді справи.

Слід зазначити, що правовою підставою як відкладення слухання справи в суді, такі оголошення перерви у ньому, було рішення суду. Проте у випадку, коли слухання справи відкладалося, то воно (слухання) в подальшому розпочиналося із самого початку (§ 1 ст. 345 КПК Польщі 1928 р.) [1]. Коли ж суд оголошував перерву у розгляді справи, то розгляд справи продовжувався з етапу його переривання. Слід підкреслити, що польський законодавець на той час виокремлював дві підстави для розгляду кримінальної справи із самого початку: а) якщо суд вважав це необхідним за власною ініціативою або на прохання сторін; б) якщо було змінено склад суду. Тож зі змісту положень КПК Польщі 1928 р. важко чітко виділити характерні ознаки, що розкривають суть інститутів перерви і відкладення судового розгляду в кримінальному провадженні.

Значно більше норм, що стосуються інституту відкладення судового розгляду в кримінальному провадженні, містилися в Кримінально-процесуальному кодексі УРСР 1922 р. (далі - КПК УРСР 1922 р.).

Стаття 262 КПК УРСР 1922 р. містила загальне положення безперервності судового розгляду: «судове засідання по кожній справі має відбуватись безперервно, крім часу, призначеного для відпочинку». І до завершення розгляду справи (в перерві між судовими засіданнями) було заборонено розглядати будь-яку іншу справу.

КПК УРСР 1922 р. передбачав такі підстави для відкладення розгляду кримінальної справи: 1) повторне (подальше) невиконання прокурором або особою, яка належить до складу колегії захисників розпоряджень головуєчого у судовому засіданні (ст. 264); 2) неявка підсудного у справах, де така явка не є обов'язковою, проте участь підсудного визнана судом необхідною (ст. 270); 3) неявка підсудного без поважних причин у справах, де явка є обов'язковою (ст. 271); 4) неявка обвинувача чи захисника, при неможливості замінити їх іншими особами (ст. 272); 5) неявка свідків або експертів (ст.ст. 275, 276, 277); 6) визнання

експертизи недостатньо зрозумілою чи неповною (ст. 304); 7) якщо обставини справи недостатньо встановлені і можуть бути зібрані нові докази (ст. 306 КПК).

Стаття 204 КПК УСРР 1922 р. передбачала можливість зупинення судового розгляду, якщо обвинувачений, «хоча і знаходився у адекватному стані під час здійснення приписуваного йому злочину, але після того впав у хворобливий розлад душевної діяльності». У такому випадку суд виносив ухвалу про зупинення справи до одужання обвинуваченого або про припинення справи, якщо хвороба була невиліковною.

Поряд з інститутом відкладення судового розгляду в кримінальному провадженні КПК УСРР 1922 р. передбачав інститут припинення судового розгляду в кримінальному провадженні.

Розгляд кримінального провадження припинявся судом з наступних підстав: 1) при неявці потерпілого або його представника у справах, де підтримання обвинувачення надано потерпілому. При цьому підсудний мав право просити про розгляд справи по суті. В такому випадку розгляд справи для суду був обов'язковим (ст. 274 КПК УСРР 1922 р.); 2) якщо судом було визнано, що підсудний під час вчинення приписуваного йому діяння перебував у неосудному стані. Також суд розглядав питання про застосування до підсудного примусових заходів медичного характеру (ст. 326 КПК УСРР 1922 р.).

Стосовно подання потерпілим (потерпілими) цивільного позову в кримінальному процесі, то КПК УСРР 1922 р. зазначав, що його можна було подати при початку кримінальної справи, під час попереднього слідства або і пізніше, але до початку судового слідства. Якщо вказані строки було пропущено, потерпілі могли пред'явити цивільний позов в загальному порядку. У випадку, якщо кримінальну справу було відкладено, то потерпілий, який не заявив цивільного позову, міг пред'явити його при відновленні слухання справи (ст. 15 КПК УСРР 1922 р.).

При неявці цивільного позивача або представника його інтересів, цивільний позов залишався без розгляду. У разі відкладення справи в кримінальному провадженні потерпілий мав право знову пред'явити цивільний позов (ст. 326 КПК УСРР 1922 р.)

Література

1. Kodekspostępowaniakarnego.RozporządzeniePrezydentaRzeczypospolitejzdni a 19 marca 1928 r. // DziennikUstawRzeczypospolitejPolskiej. 1928. №r. 33.Poz. 313.

2. Уголовно-процесуальний кодекс 1922 г. УССР
URL:http://docs.cntd.ru/document/901757376?fbclid=IwAR1a9UTdWggAIM_AX66-hUSwmiaiDnUnCno2rZALF0lnrGy63_wqvySUO8k